

Kurz „Interdisciplinárne štúdium klimaticky neutrálneho mesta“

Course “Interdisciplinary study of the climate neutral city”

Eva Thonhauserová

Kontakt / Contact

Bc. Eva Thonhauserová, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, Gondova 2, 811 02 Bratislava, Slovenská republika, e-mail: thonhauserova2@uniba.sk

Ako citovať / How to cite

Thonhauserová, E. (2022). Kurz „Interdisciplinárne štúdium klimaticky neutrálneho mesta“. *Etnologické rozpravy*, 29(1), 139-141.

Mestá pokrývajú približne 3% povrchu Zeme, ale produkujú viac ako 70% našich emisií skleníkových plynov. Odhaduje sa, že do roku 2050 bude takmer 85% obyvateľov žiť v mestských oblastiach (Európska komisia, b. d.). Jednou z reakcií Európskej únie na zhoršujúcu sa klimatickú situáciu je misia **Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá**, ktorej metou je do roku 2030 dosiahnuť 100 klimaticky neutrálnych miest. Cieľ je jasne definovaný, no spolu s ním sa vynára množstvo otázok: Ako dosiahnuť klimatickú neutralitu v mestách? Ako také mestá vyzerajú? A v neposlednom rade: Čo sú to vlastne klimaticky neutrálne mestá? Nad podobnými, a mnohými ďalšími otázkami sme sa hlbšie zamýšľali na kurze **Interdisciplinárne štúdium klimaticky neutrálneho mesta**, ktorý organizovala aliancia ENLIGHT. Cieľom kurzu bolo hĺbkové ponorenie sa do danej témy v teoretickej i praktickej rovine.

Účastníkmi kurzu boli študenti deviatich európskych univerzít. Na začiatku sme boli rozdelení do šiestich tímov – každý tím sa zaoberal jednou z kľúčových tém v kontexte klimatickej neutrality – mobilita, energia, voda. Prvých sedem týždňov kurzu prebiehalo prostredníctvom online prednášok, diskusií a tímovej práce. Každý týždeň nám prednášali dvaja odborníci na rôzne témy, ako napríklad: udržateľné plánovanie miest, energetika budov, cirkulárna ekonómia, vyvolávanie zmien v správaní, vodné technológie a podobne. Po prednáškach sme sa so svojim tímom „stretli“ v online priestore. Kládli sme si „esenciálne otázky“, ktoré nám z prednášok vyplývali a diskutovali sme o nich. Interdisciplinárny charakter kurzu zabezpečoval obsiahle i obsažné diskusie. Tím zaoberajúci sa mobilitou, ktorý som si vybrala, mal sedem študentov s rôznorodým študijným zameraním (napríklad: Environmentálne a infraštruktúrne plánovanie, Ekonómia, Biologické inžinierstvo, Inovatívna recyklácia, Geografia a plánovanie, atď.). Práve naše

rôznorodé odborné zázemia nám nastavovali odlišné optiky na rovnaké témy. Aj vďaka tomuto aspektu sme si týždeň čo týždeň prehľbovali a rozširovali vedomosti o koncepte klimatickej neutrality miest.

Ôsmy týždeň niesol názov *Immersive week*. Hostiteľom i organizátorom bola Univerzita v Gente. Cieľom tohto doslova „pohlčujúceho týždňa“ bolo vytváranie reálnych projektov, ktoré budú (v kontextoch tém mobility/energia/voda) navrhovať, ako zabezpečiť klimatickú neutralitu *Meulestede* – štvrte mesta Gent. Pri vytváraní projektov sme využívali poznatky nadobudnuté počas kurzu i vlastné – získané počas doterajšieho štúdia.

Čo sú to teda klimaticky neutrálne mestá? Ako sa dá v ich kreovaní využívať štúdium kultúrnej antropológie? Klimaticky neutrálne mesto je veľmi komplexný a komplikovaný koncept. Najjednoduchšie by sa dal definovať ako typ mesta, v ktorom dochádza k rovnováhe medzi vyprodukovanými emisiami uhlíka a ich pohlčovaním z atmosféry. Dosiahnutiu takejto rovnováhy predchádza obrovské množstvo teoretických východísk a praktických riešení, ktoré sa musia udržateľne zakotviť v špecifických podmienkach danej lokality. Preto je nevyhnuté, aby sa na taký komplex problematik nastavila interdisciplinárna optika. Práve tu nachádza svoje využitie aj kultúrna antropológia, ktorej štúdium predostiera široký diapazón rôznorodosti, no zároveň mnohých podobností kultúr a ľudských štruktúr správania. Keďže sa táto vedecká disciplína zaoberá človekom, sociálnymi skupinami a ich vývojom do dnešných podôb, vie ponúknuť relevantné koncepcie, dáta, hypotézy i návrhy aj pri riešení takých konceptov, akým sú klimaticky neutrálne mestá. Vzťah medzi kultúrnou antropológiou a ekológiou je teda úzko spätý – existuje pretrvávajúca potreba riešiť environmentálne problémy, ich dopady na ľudí žijúcich v konkrétnych časopriestoroch a kultúrach.

Ako som uviedla na začiatku, misia **Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá** je reakciou na bezprecedentný problém, v ktorom sa ľudstvo nachádza. Je ním klimatická kríza, ktorá je dôsledkom rozsiahlej ľudskej činnosti, silne zakorenených zvykov a konzumných vzorcov správania sa. Implementácii možných riešení však vždy predchádza jeden zásadný medzikrok – zmena v ľudskom správaní. Jej dosiahnutie je mimoriadne náročné. Vyžaduje si citlivo a odborne premyslené stratégie. Aj z týchto dôvodov vnímam štúdium antropológie ako vysoko prínosné pre odbornú debatu o predmete klimaticky neutrálnych miest.

Kurz **Interdisciplinárne štúdium klimaticky neutrálneho mesta** hodnotím ako vysoko prínosný z odbornej i osobnej roviny. Počas kurzu som si stále viac uvedomovala dôležitosť kultúrnej antropológie, ako relevantnej vedeckej disciplíny, ktorá má čo povedať v interdisciplinárnych odborných diskusiách i v následných možných riešeniach problému klimaticky neutrálnych miest. To len dokazuje širokospektrálnu uplatniteľnosť tohto vedného odboru. Myslím si, že zapojiť študentov vysokých škôl do reálneho riešenia problému, ktorý sa ich generácie bezprostredne dotýka, je zásadné a prelomové. Projekty, ktoré vzišli z kurzu, boli hodnotené odbornou radou a budú použité prinajmenšom ako inšpirácia a prinajlepšom ako návod pri dosahovaní klimatickej neutrality vo štvrti *Meulestede* v meste Gent. V každom prípade bolo študentom umožnené „mať slovo pri hýbaní budúcnosťou“. Projekty ako tento dávajú hlas a cenné skúsenosti mladej generácii a to pokladám za nesmierne cenné, ako z akademického, tak z osobného hľadiska.

Referencie

Európska komisia. (b. d.). *Misia Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá*. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/funding/documents/ec_rtd_mission-cities-citizens-summary_sk.pdf